

ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ ТА МЕТОДИ ЇЇ ОЦІНКИ

BANKING INSTITUTION'S FINANCIAL RELIABILITY AND METHODS OF ITS MEASURING

Наталія КУЦЬ,
здобувач кафедри менеджменту
банківської діяльності, ДВНЗ «Київський
національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,

Nataliya KUTS',
External Ph.D. student
of Banking Management Department,
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Надійність та фінансова стійкість банківської системи є необхідною умовою економічної стабільності та соціально-економічного розвитку держави. Окрім цього, банківський сектор є найбільш уразливим та чутливим до будь-яких кризових явищ, соціально-економічних диспропорцій та форс-мажорних обставин. Саме тому оцінка надійності банківського сектору у цілому та окремих банків зокрема, а також прогнозування її майбутнього рівня є актуальним науковим завданням.

Проблема оцінки фінансової стійкості банківських установ досліджувалася багатьма вітчизняними та закордонними вченими, найбільший інтерес серед яких становлять роботи О.Лаврушина, Л.Примостки, І.Лютото. Окремі аспекти надійності та фінансової стійкості банківських установ у своїх працях розглядалися В.Вітлінським, Г.Фетисовим, О.Дзюблюком, О.Кириченко.

Незважаючи на надзвичайну важливість оцінки та забезпечення надійності банківського сектору, а також доволі поширене використання як у теоретичному, так і практичному аспектах поняття «надійність» банківської установи, на сьогодні не існує єдиного визначеного підходу до цього поняття, а отже, і єдиної методики її оцінки та забезпечення.

Метою дослідження є виявлення найбільш ефективних підходів до оцінки надійності банківської установи та оцінка її поточного стану.

Надійність банківського сектору в цілому та окремих банківських установ є однією із ключових характеристик стану та розвитку банківського сектору, що набуває все більшого значення із загостренням фінансової та соціально-економічної кризи. Однак на сьогодні серед науковців та дослідників немає єдиного чіткого підходу до визначення надійності та її об'єктивної оцінки. Проведений аналіз наукових джерел дозволяє вирізнити три основних підходи до розуміння надійності банківської установи.

Перший підхід полягає в ототожненні поняття «надійність» із поняттям «стійкість». Цей підхід базується на технічній інтерпретації обох і у вузькому, і в широкому розумінні. Наприклад, в «Енциклопедії кібернетики» (1988 рік) «надійність» визначається як «здатність систем зберігати свої найсуттєвіші характеристики (безвідмовність, придатність та ін.) на заданому рівні протягом фіксованого проміжку часу за визначених умов експлуатації». Водночас у «Політехнічному словнику» (1980 рік)

саме це поняття описує стійкість споруди як «здатність протистояти зусиллям, що намагаються вивести його з первинного стану статичної або динамічної рівноваги» [1, с. 310]. Відповідно поняття надійності розглядається як «стійкість банку до змін на фінансовому ринку і здатність без затримок виконувати зобов'язання (щодо безпеки коштів, надання позикових коштів за укладеними кредитними договорами, здійснення платежів за виданими гарантіями, авальованими векселями та ін.)» [2, с. 13].

У межах другого підходу пропонується розрізнити надійність банківської установи та її стійкість. При цьому надійність розглядається саме як здатність банку без затримок у будь-якій ситуації на ринку виконувати взяті на себе зобов'язання, тоді як під стійкістю розуміють стабільність діяльності у середній та довгостроковій перспективі, що може бути оцінена якістю активів, достатністю капіталу та ефективністю його діяльності [1, с. 313]. Так, Н.Єрмасова визначає надійність банку як його здатність вчасно у будь-якій ситуації виконувати покладені на себе зобов'язання [3]. О.Кириченко розглядає надійність банку як здатність забезпечити безумовну збереженість клієнтських коштів і повне виконання своїх зобов'язань, тобто з позицій задоволення та відповідності інтересам лише клієнтів [4].

З цієї точки зору більш широке трактування поняття «надійність банку» застосовується російським дослідником Г.Фетисовим, який розглядає його з позиції кожного суб'єкту, що є зацікавленим в оцінці надійності: клієнтів, акціонерів, співробітників, регулятивно-наглядових органів. Тож, за його визначенням, «надійний банк — це такий банк, діяльність якого безсумнівно призводить до реалізації інтересів конкретного суб'єкта» [5]. При цьому, як і у визначенні О.Кириченка та Н.Єрмасової, надійність банку для клієнтів тут ототожнюється здебільшого з його ліквідністю.

На наш погляд, цей підхід дещо звужує поняття «надійності». По-перше, визначення «надійність» банківської установи лише з позицій збереження коштів та виконання своїх зобов'язань за ними обмежує поняття надійності інтересами вкладників. По-друге, такий підхід фактично зводить його до оцінки ліквідності банківської установи, а отже, обмежує поняття надійності здатністю управляти своїми зобов'язаннями в короткостроковій перспективі, а оцінку надійності — відповідно оцінку

У статті досліджується сутність поняття «фінансова надійність» та її зв'язок з іншими поняттями категоріального апарату, а також основні підходи до розуміння фінансової надійності банківської установи, що забезпечується достатністю капіталу банку, ліквідністю та ефективністю діяльності. У свою чергу її оцінка передбачає аналіз показників, які демонструють результативність складових фінансової стійкості, що є найважливішим складником фінансової надійності. Автором здійснено групування моделей оцінки фінансової стійкості та надійності банку, розраховано інтегральний коефіцієнт надійності для чотирьох груп банків згідно з Класифікатором НБУ, проаналізовано окремі складові надійності для кожної з них. Проведене ранжування банківських установ за рівнем надійності дозволило сформулювати пропозиції для банківського сектору і для державного регулятора щодо підвищення надійності банківських установ.

The article considers the definition of "financial reliability", its connections with other categories, and main approaches to understanding of a bank financial reliability, which is provided with capital adequacy, high liquidity and effectiveness. In turn, financial reliability evaluation addresses the analyses of ratios which can demonstrate the performance of financial sustainability components as it is the key element of financial reliability. The author has fulfilled the grouping of financial sustainability and reliability evaluation models, measured the reliability integral ratio for four groups of banking institutions according to NBU Classification, analysed separate reliability ratios for each of them. The conducted clustering of Ukrainian banks according to their reliability level allowed formulating offers on banks financial reliability increase to banking sector and state regulator.

показників, що характеризують миттєвий або поточний стан платоспроможності банку без аналізу або оцінки перспективного стану.

Більш ґрунтовним та комплексним є підхід вітчизняних вчених, згідно з яким надійність банківської установи розглядається як комплексне поняття, складовою якого є його фінансова стійкість [1, с. 41]. З цим погоджується інший український вчений О.Дзюблук: «Надійність є ширшим поняттям і поєднує в собі поняття стійкості та стабільний розвиток, характеризує банк як фінансову інституцію, грошово-кредитний інститут у загальному; стабільність – здатність до постійного динамічного розвитку; стійкість – його внутрішній стан [6]. Так, за його твердженням, надійність характеризує комерційний банк як грошово-кредитний інститут, здатний ефективно реалізовувати свої функції, виконувати економічну роль та всі зобов'язання перед акціонерами і клієнтами. Стійкість комерційного банку є фундаментальною характеристикою внутрішнього стану комерційного банку, який визначається здатністю витримувати максимальний рівень непередбачуваних втрат і зберігати стан ефективного функціонування. А фінансова стійкість є її найважливішою складовою, якісною характеристикою фінансового стану банку, котрий визначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків і котрий здатний витримати непередбачені втрати і зберегти стан ефективного функціонування. Стабільний розвиток характеризує здатність комерційного банку забезпечити з плином часу і з певною швидкістю зменшення цих втрат, а також динамічний, поступальний рух банку в межах визначеної стратегії в умовах конкурентного ринку. При цьому надійність є не лише кількісною оцінкою основних параметрів діяльності комерційного банку, а його суб'єктивною характеристикою з боку певних соціальних груп (клієнтів, партнерів та службовців), упевненістю цих суб'єктів у тому, що банк виконає всі зобов'язання.

З огляду на це фінансова стійкість є елементом фінансової надійності та головною умовою існування й активної діяльності банківської установи. Як вважають деякі вчені, фінансова стійкість забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів та відсутністю яскраво виражених фінансових диспропорцій [7, с. 549]. Цю позицію про переважну роль власного капіталу та його достатності у формуванні фінансової стійкості також підтримують І.Парасій-Вергуненко [8, с. 185-193], В.Трошин [9, с. 265] та інші.

При цьому необхідно зазначити, що останнім часом фінансова стійкість банку все частіше розглядається дослідниками дещо ширше, як складне економічне поняття, що формується в системі внутрішніх та зовнішніх фінансових відносин банку та є здатністю банку забезпечувати стабільну діяльність та стійкий розвиток [1, с. 131]. З цієї точки зору, як вказують І.Краснова та М.Діба, фінансова стійкість може бути забезпечена достатністю капіталу, ліквідністю та ефективністю діяльності, а її оцінка включає оцінку показників, які демонструють результативність складових стійкості, — обсяг та структура власних коштів, рівень прибутковості, норма прибутку на власний капітал, показники ліквідності, мультиплікативна ефективність власного капіталу. Водночас однією з найбільш важливих характеристик фінансової стійкості є рівень капіталізації, адже саме достатній рівень власного капіталу забезпечує прибуткову діяльність банку, економічну самостійність, виконання зобов'язань за умови настання несприятливих обставин [1, с. 142].

Саме цей підхід відповідає рекомендаціям Міжнародного валютного фонду, що передбачають поширення країнами 25 індикаторів фінансової стійкості для сектору депозитних установ у цілому, в т.ч. 12 з яких є основними, а решта додатковими. Серед них 9 показників розраховуються на основі капіталу (у т.ч. 5 базових), 10 показників – на базі активів (5 базових), 4 – на базі доходів-витрат (2 базових). Усі базові показники при цьому зведено у п'ять груп, що відповідно характеризують чотири напрями діяльності банку: достатність капіталу, якість активів, прибуток та рентабельність, ліквідність, чутливість до ринкового ризику [10].

На сьогодні існує багато моделей оцінки фінансового стану та розрахунку інтегрального коефіцієнта надійності банківських установ, більшість з яких ґрунтується на аналізі показників, що згруповано в аналогічні чотири групи: 1) достатність капіталу; 2) ліквідність; 3) ділова активність; 4) прибутковість діяльності.

З певними доповненнями цей підхід використовується в моделі агентства «Стандарт-рейтинг», що проводить рейтингову оцінку надійності депозитів банківських установ на основі інтегрального коефіцієнта надійності [11]. Згідно з цією методикою інтегральний коефіцієнт надійності розраховується на основі оцінки 11 показників у 4 групах — достатність капіталу, ліквідність, прибутковість, якість кредитного портфелю. Окрім того, на підсумковий показник надійності впливають певним чином три додаткові фактори, що мають не прямий, а корегуючий характер — масштаб діяльності (частка у загальних активах учасників рейтингу), привабливість депозитних програм та підтримка акціонерів, що оцінюються експертним шляхом.

Інша методика інтегральної оцінки фінансової стійкості банку, розроблена Департаментом реорганізації та ліквідації банків Генерального департаменту банківського нагляду НБУ, передбачає вирізнення показників динаміки в окремий блок. Згідно з нею інтегральна оцінка стану банку розраховується на основі бальної оцінки 11 аналітичних показників, розділених на групи: ефективність; ліквідність; якість кредитного портфелю; показники динаміки та структури [12].

Однак, на думку деяких дослідників, через незначну кількість аналітичних показників цей підхід не дозволяє заздалегідь виявити та вчасно зреагувати на погіршення фінансової стійкості банку, особливо в кризових ситуаціях, а тому перелік розрахункових складових у базовій методиці пропонувалось розширювати додатковими показниками. Так, поглиблену діагностику фінансової стійкості банку було розроблено українським фахівцем О.Болдиревим [12]. Ця методика базується на деталізації аналітичних показників та передбачає розрахунок й оцінку динаміки 24 деталізованих аналітичних показників, що характеризують чотири блоки: достатність капіталу; ліквідність; ділову активність; прибутковість банківської установи. Інший вітчизняний дослідник В.Бобиль запропонував включати в розрахунок інтегрального показника додатково оцінку блоку «Управління ризиками» з метою оцінки системи ризик-менеджменту. У результаті розроблений ним інтегральний показник розраховується на основі 15 показників, об'єднаних у відповідні п'ять груп [13].

Усі методики оцінки фінансового стану банківської установи можуть ефективно використовуватися залежно від цілей, завдань та специфіки оцінювання. Однак, на наш погляд, якщо йдеться про оцінку надійності банківської установи у тривалій перспективі, то доцільнішим та ефективнішим є використання методики, що більшу увагу надає не дохідності та ліквідності банку, що власне свідчать про спроможність банку ефективно управляти поточними зобов'язаннями та чинниками, а саме фінансової стійкості у тривалій перспективі, що характеризується показниками надійності та захищеності капіталом. На нашу думку, такою є методика В.Кромонова, в основі якої лежить розрахунок інтегрального коефіцієнта надійності банківської установи [14, с. 232].

Згідно із вказаною методикою коефіцієнт надійності банківської установи розраховується як сума шести показників, кожному з яких присвоєно власний ваговий коефіцієнт, а саме: K_1 — генеральний коефіцієнт надійності з вагою 45, K_2 — коефіцієнт миттєвої ліквідності з коефіцієнтом 20, K_3 — крос-коефіцієнт з вагою 10, K_4 — генеральний коефіцієнт ліквідності з вагою 15, K_5 — коефіцієнт захищеності капіталу та K_6 — коефіцієнт фондової капіталізації прибутку, обидва з вагою 5.

$$K_{\text{над}} = 45 \cdot K_1 + 20 \cdot K_2 + 10 \cdot K_3 / 3 + 15 \cdot K_4 + 5 \cdot K_5 + 5 \cdot K_6 / 3,$$

Таким чином, окрім показників фінансової стійкості, що характеризують здатність банку керувати своїми зобов'язаннями у середньостроковій перспективі, коефіцієнт надійності за В.Кромоновим також враховує зможу банку розраховуватися за поточними та короткостроковими зобов'язаннями, що оцінюється за допомогою

Таблиця 1. Критерії коефіцієнта надійності за методикою В.Кромонова станом на 1 жовтня 2015 року

Показники	Генеральний коефіцієнт надійності	Коефіцієнт миттєвої ліквідності	Крос-коефіцієнт	Генеральний коефіцієнт ліквідності	Коефіцієнт захищеності капіталу	Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку	Інтегральний коефіцієнт надійності
Оптимальне значення	$K_1=1$	$K_2=1$	$K_3=3$	$K_4=1$	$K_5=1$	$K_6=3$	$K_{над}=100$
Група 1	0,095	0,586	0,949	0,203	0,373	0,596	25,056
Група 2	0,128	0,680	0,937	0,296	0,523	0,696	30,707
Група 3	0,180	0,845	0,883	0,305	0,378	1,016	36,123
Група 4	0,293	0,778	0,781	0,120	0,238	1,211	36,347
Всього по системі	0,106	0,620	0,987	0,219	0,401	0,606	26,764

Джерело: власні розрахунки на основі фінансової звітності банків України [15].

Таблиця 2. Розподіл банківських установ України за рівнями надійності за методикою В.Кромонова станом на 1 жовтня 2015 року

Інтервал	Рівень надійності	1 група	2 група	3 група	4 група	Всього банків
90-100	сильний	0	0	2	3	5
70-89	задовільний	0	1	1	5	7
50-69	посередній	0	0	5	7	12
30-49	межевий	2	3	8	33	46
менш ніж 30	незадовільний	11	9	7	18	45
Всього банків у групі	x	13	14	23	73	125

Джерело: власні розрахунки на основі фінансової звітності банків України [15].

коефіцієнтів ліквідності, а також загальну ефективність діяльності банківської установи, що характеризується коефіцієнтом фондової капіталізації. Інтегральний коефіцієнт, що розраховується як сума вказаних показників, зважених на відповідні ним вагові коефіцієнти, показує загальну ступінь надійності банківської установи. При цьому оптимально надійним банком вважається банк, у якого вказані коефіцієнти набувають значень: $K_1 = 1$, $K_2 = 1$, $K_3 = 3$, $K_4 = 1$, $K_5 = 1$, $K_6 = 3$, а інтегральний коефіцієнт надійності дорівнює 100 [14, с. 234]. Ці оптимальні нормативні значення фактично означають, що доходні активи оптимального банку на 100% захищені власним капіталом; його зобов'язання за поточними рахунками покрито ліквідними активами у повному обсязі, сукупні зобов'язання у три рази перевищують доходні активи; ліквідні та капіталізовані активи покривають усі зобов'язання; вкладення у капіталізовані активи дорівнюють розміру власного капіталу; власний капітал у три рази перевищує акціонерний капітал.

Зрозуміло, що ці припущення щодо оптимальної діяльності є доволі дискусійними як у частині нормативних значень критеріїв, так і їхніх вагових коефіцієнтів. Проте дана методика на відміну від інших характеризується простотою, достовірністю, відсутністю суб'єктивних оцінок якості окремих показників, а отже, дозволяє оцінити відносний рівень надійності окремих банківських установ та їхніх груп. Так, сильний рівень надійності банківської установи – 90-100 балів; задовільний рівень – 70-89 балів; посередній – 50-69 балів, граничний рівень – 30-49 балів; незадовільний – менш ніж 30.

За допомогою вказаної методики розрахуємо коефіцієнти надійності для чотирьох груп банків згідно з Класифікатором НБУ станом на 1 жовтня 2015 року. Як показують розрахунки, за підсумками 3-го кварталу рівень надійності першої групи банків, що забезпечували 75% активів та зобов'язань усього банківського сектору, знаходився на незадовільному рівні (25,056), як і надійність банківського сектору в цілому – 26,754 (див. рис.).

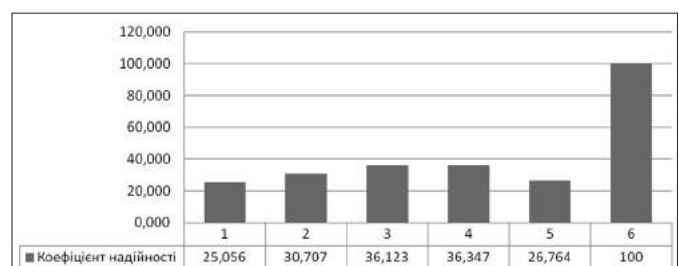
Коефіцієнт надійності третьої та четвертої групи був трохи більшим та відповідав рівню «граничної» надійності. Це можна пояснити присутністю у цих групах, особливо в четвертій, достатньої кількості банків із незначною активністю у зв'язку з призупиненням діяльності, її початком або специфічним характером діяльності, що не передбачає нарощування ризикових операцій та активного формування зобов'язань. До того ж менші за розміром активів

банківські установи змушені проводити більш стриману політику активних операцій та більш виважену ризикову. З огляду на це менші за розміром банки у кризові часи демонструють більшу фінансову стійкість, захищеність доходних активів та надійність.

Якщо проаналізувати критерії інтегрального показника надійності, то можна зробити висновок, що на дуже низькому рівні знаходився саме коефіцієнт захищеності доходних активів власним капіталом банку, який має максимальний ваговий коефіцієнт для розрахунку коефіцієнта надійності (див. табл. 1). При цьому найнижчим цей показник був у першій групі (менш ніж 10% від оптимального значення), до якої входять системоутворюючі банки, що є наслідком недостатньої капіталізації банківської системи, її збитковості у попередні періоди та вказує на невисоку стійкість до незапланованих збитків за активними операціями. Банки першої та другої групи проводять більш активну та ризиковану кредитну політику, ніж банки третьої та четвертої груп, що також впливає на коефіцієнт захищеності їхніх доходних активів та оцінку надійності в цілому.

Навпаки, крос-коефіцієнт, який показує частку зобов'язань банку в ризикових активах, у першій групі знаходився на більш високому рівні порівняно з іншими групами, що підвищує надійність банківських установ, особливо за умови дефіциту генеральної ліквідності, яка в українських банках покриває лише 10-30% сукупних зобов'язань. Водночас коефіцієнт миттєвої ліквідності в усіх групах був на доволі високому рівні, що підтверджує помірний рівень ризику банківської діяльності та здатність банків виконувати поточні

Рисунок. Коефіцієнт надійності по групах банків та банківської системи у цілому, 1 жовтня 2015 р.

Джерело: власні розрахунки на основі фінансової звітності банків України [15].

зобов'язання за рахунок високоліквідних активів, тобто протягом одного операційного дня без затримок у часі, а отже, позитивно впливає на рівень їхньої надійності. Проте подальше підвищення цього коефіцієнта до рівнів 3-4 групи є ознакою зниження доходності та в довгострокових періодах може негативно вплинути на рентабельність та прибутковість бізнесу, що з урахуванням недостатнього рівня захищеності доходних активів власним капіталом призведе до подальшого зниження надійності банківських установ.

Коефіцієнт захищеності капіталу в цілому знаходиться на доволі високому рівні у всіх групах, що пов'язано, з одного боку, з інфляційними процесами у країні протягом 2014-2015 років, що примусили банки більше коштів вкладати у нерухомість та інші капіталізовані активи, а з другого – з недостатньою забезпеченістю власним капіталом.

Невисокий рівень доходності та рентабельності українських банків також підтверджують значення останнього критерію коефіцієнта надійності за В.Кромоним, а саме показника фондової капіталізації прибутку, що є відношенням власного капіталу до акціонерного. При ідеальному значенні 3 дацейний показник у цілому по банківській системі України є меншим, ніж 1, що свідчить про значний рівень збитковості протягом тривалого часу. Найнижчий рівень коефіцієнта фондової капіталізації прибутку показали банки першої групи, що пов'язано зі збитками низки найбільших банків. Більш високий рівень коефіцієнта мали банки третьої та четвертої групи, що вплинуло на рівень їхньої надійності. Проте це є також ознакою недостатньої капіталізації багатьох банківських установ у цих групах.

Як показує ранжування банківських установ (табл. 2) за рівнем інтегрального показника за рівнями надійності (без урахування банків зі статусом «неплатоспроможний» та таких, що не проводять банківської діяльності), лише кілька банків мали надійність на рівні «сильний» та «задовільний», це переважно невеликі за розміром активів та малі банки з третьої та четвертої групи. Водночас основа кількість банківських установ України за методикою В.Кромоні мали рівень надійності в інтервалах «межевий» та «незадовільний». При цьому надійність майже усіх банків першої групи та більш ніж половини банків другої групи виявилася незадовільною.

ВИСНОВКИ

З аналізу фактичної надійності банківського сектору України впливає кілька висновків.

По-перше, поточний стан фактичної надійності банківського сектору з урахуванням захищеності від потенційних збитків, достатності капіталу та ліквідності знаходиться на доволі низькому рівні.

По-друге, отримані результати свідчать про необхідність оптимізації українськими банками і активів, і капіталу, оскільки інтегральний показник надійності за методикою В.Кромоні враховує особливості їх формування банківською установою. При цьому особливої уваги потребують показники капіталізації та захищеності доходних активів власним капіталом, що є ключовими показниками фінансової стійкості.

По-третьє, рівень надійності банківських установ значно коливається залежно від розміру активів банку, що потребує подальшого вивчення та аналізу з метою диференціації підходів до визначення

З метою підвищення надійності банківських установ останнім необхідно впроваджувати стратегії, спрямовані на підвищення якості та нарощування розміру капіталу, достатнього для покриття потенційних ризиків за активними операціями, мінімізації ризиків та оптимізації кредитного портфелю. Серед першочергових дій у межах таких стратегій можна вирізнити підвищення рівня корпоративного управління, стратегічного планування, вдосконалення системи управління ризиків.

З боку держави сприяння реалізації таким стратегіям може набувати форм підвищення вимог до безумовного забезпечення транспарентності структури власності банківських установ та контролю за їх виконанням, а також посилення контролю щодо формування

капіталу, зокрема підвищення значення показників адекватності та достатності капіталу, впровадження нових показників, їх диференціація для різних однорідних груп банківських установ, постійний моніторинг якості сформованих активів та капіталу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Регулювання банківської діяльності в Україні та Росії в умовах глобалізації: монографія / [М.І.Діба, О.А.Звонова, Л.О.Примостка та ін.]; за наук. ред. проф. М.І.Діби, О.А.Звонової. – К.: КНЕУ, 2013. – 380 [4] с. – (Рос. мовою).
2. Бліндюк О. Надійність комерційного банку і фактори, що її визначають / О. Бліндюк // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 11 (799). – С. 13–16.
3. Мстоян К. В. Надійність банку: сутність, складові та фактори впливу // Ефективна економіка. – 2012. – №5. // Режим доступу до матеріалів: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1142>.
4. Кириченко О. А. Банківський менеджмент [Текст]: навч. посіб. / О. А. Кириченко, І. В. Гленко, С. В. Сиротян. – Київ: Знання-Прес, 2002. – 438с. – ISBN 106-269-549-981-4.
5. Фетисов Г. Г. Надійність комерційного банку і рейтингові системи її оцінки. Автореф. дисс на соиск. уч. ст. к.э.н. / Г. Г. Фетисов – М.: Финансовая академия при Правительстве РФ, 2008. – С.12-13 – ISBN 966-394-373-0.
6. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи [Текст]: монографія / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. – Тернопіль: ТНЕУ, 2009. – 316 с. – ISBN 128-505-637-102-3.
7. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності [Текст]: підручник за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2010. – 599 с.
8. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2003. – 347 с.,
9. Трошин В. А. Проблематика оцінки фінансової устійливості комерційного банку / В. А. Трошин // Молодой ученый. – 2014. – № 10. – С. 263 – 266
10. Керівництво з компіляції індикаторів фінансової стійкості (МВФ, 2007) (Рос. мовою) // Режим доступу до матеріалів: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/ftsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>
11. Принципи рейтингового аналізу. Методологія [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.credit-rating.com.ua/ru/ratings/methodologies.html>
12. Болдырьев О. О. Оцінка використовуваних методів діагностики в системі механізмів управління попередження кризових ситуацій в банках // «Ефективна економіка». – 2001 – №11 // Режим доступу до матеріалів: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=870>.
13. Бобиль В. В. Використання показників якості управління ризиками у процесі оцінювання фінансового стану банку. – Банківська справа. – 2013. – №4. – С. 115-125.
14. Лютий І. О., Солodka О. О. Банківський маркетинг: навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 395 с.
15. Національний банк України. Сайт в мережі Інтернет / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.

REFERENCES

1. Dyba M.I., Zvonova O.A., Prymstka L.O. *Regulyuvannya bankivskoyi diyal'nosti v Ukraini ta Rosiyi v umovakh hlobalizatsiyi [Regulation of banking activity in Ukraine and Russia in the context of globalization]*. Kyiv, KNEU, 2013, 380 [4] p. [in Russian].
2. Blindyuk O. *Nadiynist' komertsyynoho banku i faktory, shcho yiyi vyznachayut' [Reliability of commercial banks and the factors determining it]*. Vse pro bukhalters'kyi oblik, 2003, no. 11 (799), pp. 13-16 [in Ukrainian].
3. Mstoyan K.V. *Nadiynist' banku: sutnist', skladovi ta faktory vplyvu [Reliability of a bank: essence, constituents and factors of influence]*. Efektyvna ekonomika, 2012, no. 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1142> [in Ukrainian].
4. Kyrychenko O.A., Hilenko I.V., Syrotyan S.V. *Bankivsk'kyi menedzhment: navch. posib. [Banking Management: Training guidance]*. Kyiv, Znannya-Pris, 2002, 438 p, ISBN 106-269-549-981-4 [in Ukrainian].
5. Fetisov G.G. *Nadjozhnost' kommercheskogo banka i rejtingovyie sistemy ee ocenki [The reliability of a commercial bank and its rating evaluation system]*. Moscow, Finansovaya akademiya pri Pravitel'stve RF, 2008, pp. 12-13, ISBN 966-394-373-0 [in Russian].
6. Dzyublyuk O.V., Mykhaylyuk R.V. *Finansova stiykist' bankiv yak osnova efektyvnoho funktsionuvannya kredytnoyi systemy [The financial stability of banks as a basis for the effective functioning of the credit system]*. Ternopil', TNEU, 2009, 316 p., ISBN 128-505-637-102-3 [in Ukrainian].
7. Herasymovych A.M. *Analiz bankivsk'kyi diyal'nosti: pidruchnyk [Banking Activity Analysis: manual]*. Kyiv, KNEU, 2010, 599 p. [in Ukrainian].
8. Parasiy-Verhunencko I.M. *Analiz bankivsk'kyi diyal'nosti: navch.-metod. posib. dlya samost. vyych. dysts. [Banking Analysis: manual for self-study]*. Kyiv, KNEU, 2003, 347 p. [in Ukrainian].
9. Troshin V.A. *Problematika ocenki finansovoy ustojchivosti kommercheskogo banka [The issue of assessing the financial stability of commercial banks]*. Molodoy uchenyy, 2014, no. 10, pp. 263-266 [in Russian].
10. *Guide to the compilation of indicators of financial stability (IMF, 2007)*. Available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/ftsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf> [in Russian].
11. *Principles of the rating analysis. Methodology*. Available at: <http://www.credit-rating.com.ua/ru/ratings/methodologies.html> [in Russian].
12. Boldyryev O.O. *Otsinka vykorystovuvanykh metodiv diahnozyky v systemi mekhanizmv upravlinnyya poperedzhennya kryzovykh situatsiy v bankakh [Evaluation of diagnostic methods used in system management mechanisms to prevent crises in the banks]*. Efektyvna ekonomika, 2001, no. 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=870> [in Ukrainian].
13. Bobyl' V.V. *Vykorystannya pokaznykiv yakosti upravlinnyya ryzykamy u protsesi otsynuvannya finansovoho stanu banku [The use of quality indicators of risk management in assessing the financial condition of a bank]*. Bankivsk'ka sprava, 2013, no. 4, pp. 115-125 [in Ukrainian].
14. Lyutyi I.O., Solodka O.O. *Bankivsk'kyi marketynh: navch. posib. [Bank marketing: teach. guidance]*. Kyiv, Znannya, 2006, 395 p. [in Ukrainian].
15. *The National Bank of Ukraine. Website*. Available at: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097 [in Ukrainian].